

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravišstvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Evropa in fašizem.

S Hitlerjem je v Nemčiji prišel do oblasti najradikalnejši nemški nacionalizem (narodna pretiranost). V notranjosti Nemčije je hitlerizem vpeljal nadoblast številčno najmočnejšega plemena, to je pruskega, nad vsemi drugimi nemškimi plemeni. Južna Nemčija se je vedno branila proti temu, da bi se morala v imenu nemške narodnosti odpovedati svoji avtonomiji ter se povse podrediti nemškemu centralizmu, ki bi ne bil nič drugega, nego nadoblast prusaštva v nemški državi. Sam železni kancler Bismarck, ki je bil Prus od nog do glave, je moral ob ustanovitvi drugega nemškega cesarstva leta 1870-71 o tem razpoloženju južnih nemških plemen, osobito Bavarcev, voditi račune ter nemško državo urediti na federativni osnovi. Hitler, opirajoč se na surovo silo svojih napadalnih čet, je to tradicionalno (izročeno, podedovano) težnjo južne Nemčije pogazil v prah ter s pomočjo komisarijstva, vsiljenega nemškim deželam, izvedel notranje popruse in nemške države.

V notranji nemški politiki veje duh protestantsko - nemškega prusaštva. Ako bi ta duh bil omejen samo na področje notranje politike, bi ne bilo povoda za vznemirjenje Evrope. Ker pa bo ta duh narekoval tudi zunanjo nemško politiko, bi mogel povzročiti veliko motenje evropskega miru, kakor ga je povzročal pred izbruhom nemško-francoske vojne leta 1870 in svetovne vojne leta 1914. Položaj je tem resnejši, ker nemški fašizem podaja preko Alp roko italijanskemu fašizmu. To sta dva zaveznika, ki sta porojena iz istega duha, sta rastla, zavladata in vladata z istimi sredstvi najbrezobzirnejšega nasilja ter težita za sorodnimi cilji: za uveljavljanjem pretiranih zahtev italijanskega in nemškega nacionalizma. Skupno je njima tudi stališče napram Slovanom, ki so jih Nemci in Italijani vedno smatrali kot predmet izkoriščevanja in kot maso, ki mora krvno in gmotno služiti ciljem nemško- in italijansko-nacionalne osvajačnosti.

Iz tega stališča se nujno poraja protinost proti slovanskim državam, nastalim po svetovni vojni. Italijanski fašizem je tej svoji protinosti dal že dovolj izraza s svojo zahtevo po reviziji mirovniških pogodb, ki je na njih zgrajena politična zgradba srednjih in malih evropskih držav. Zmaga hitlerizma v Nemčiji je dala Mussoliniju priliko, da svojo revizionistično politiko še krep-

kejšo povdarja ter da išče poleg Nemčije še drugih, če mogoče, vplivnejših zaveznikov, da bi jo mogel tudi dejansko izvrševati. Da ne bo šla Francija na limanice te politike, Mussolini dobro ve. Zato je začel svoje oči obračati v Anglijo. Po svojem poslaniku v Londonu, bivšem italijanskem zunanjem ministru Grandiju, je tamkaj precej časa pripravljaj pot za obisk angleškega ministrskega predsednika Macdonalda v Rimu, ki se je vršil o prazniku sv. Jožefa.

Predlog, ki ga je pri tej priliki stavil angleškemu ministrskemu predsedniku, je prešinjeno z duhom fašistične nasilnosti. Kakor vladajo fašisti v notranjosti držav z vsemi sredstvi nasilja, tako naj bi tudi v odnosu držav v Evropi vladala ne pravica, marveč sila in nasilnost. Štiri velesile: Anglija, Italija, Nemčija in Francija, naj bi ustanovile nekaj direktorij, nekako ravnateljstvo, ki bi komandiralo nad srednjimi in malimi državami v Evropi. To ravnateljstvo naj bi tudi imelo popolno nadoblast nad Zvezo narodov. V tej Zvezi včlanjene države naj bi ne imele druge pravice, kakor samo te, da vdano kima in ter poslušno sprejemajo, kar bo ta direktorij zaukazal. Popolnoma fašistična zamisel.

Francija pa se je tej nakani postavila po robu. Storila je to iz lastnega interesa, ker bi v tem direktoriju bila osamljena ter bi se lahko zgodilo, da bi se revizionistična stremjenja združenega italijansko-nemškega fašizma



Pred 450 leti je bil rojen največji slikar Rafael Santi.

obrnila tudi proti Alzaciji-Loreni, ki jo je Nemčija morala Franciji odstopiti po svetovni vojni. Merodajen pa je tudi bil pri njej v veliki meri ozir na slovanske države, ki so njene zaveznice ter bi prve prišle pod udar revizionistične politike. To stališče Francije bo gotovo vplivalo na Anglijo. Ako hoče Anglija, da se ohrani mir v Evropi, in to Anglija vedno zatrjuje, se mora postaviti proti pretiranim zahtevam nemškega in italijanskega fašizma ter v zvezi s Francijo voditi politiko pravice napram srednjim in malim državam v Evropi, zlasti slovanskim državam. Če se pravici izpodmakne tla ter mesto nje zavlada sila, je svetovni mir v največji nevarnosti. Enakopravnost Nemčije v oboroževanju, ki je postala nekako načelo zunanje politike Macdonaldove, bi mogla dovesti do povečane oboroževanja Nemčije. Oboroženost Nemčije pa je največja nevarnost za mir v Evropi. To spričuje zgodovina pruskega militarizma.

IZ RAZNIH DRŽAV

Delovni program Hitlerjeve nemške vlade. Na drugi seji državnega zbora dne 23. marca je podal Hitler delovni program svoje vlade. Prva točka na programu Hitlerjeve vlade je iztrebljenje komunizma. Delavske množice, katere so zapeljali komunistični voditelji na stranpota, bo vlada zopet popeljala na pravo mesto v državi, glede kolovodij pa ne bo poznala nobenih milosti. V drugi programni točki je naglasil Hitler spremembo ustave, glede vprašanja monarhistične vzpostavitve pa vlada še ne bo razpravljala. Z ozirom na odnose med cerkvijo in državo bo pospeševala nacionalna vlada vse pogoje za pravo notrajne-versko življenje nemškega naroda. Posebno veliko važnost pripisuje vlada gospodarskemu razvoju in bo uvedla obvezno delovno službo. Zunanje-politični program nemške nacionalne vlade pa vsebuje vzpostavitev miru s pomočjo velikih narodov in ohranitev miru za dolgo časa. Treba je obuditi zaupanje med narodi, kar se pa doseči predvsem s čim večjo mednarodno razbremenitvijo od plačevanja vojnih in od drugih nemogočih političnih dolgov.

Kancler Hitler — diktator! Nemški državni zbor je sprejel dne 23. marca z glasovi vseh desničarskih strank pooblastilni zakon, ki daje Hitlerju za